

เราควรทำอะไร เพื่อให้ไทยมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

โดย พลเรือเอก ไทโรจน์ แก้วสาร

ในสภาวะการณ์ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประเทศไทยโดยรวมมีความอ่อนแอในหลายด้าน ล้าหลังประเทศอื่น ๆ มากขึ้นทุกที ไม่ว่าจะชาติที่เคยอยู่ในระดับเท่าเทียมกัน หรือแม้แต่ที่เคยตกต่ำกว่าเราอย่างยาวนาน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงแห่งชาติ อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ความฟิสิกการของระบบการเมือง ระบบการศึกษา ความไม่สมประกอบของระบบราชการ และความอ่อนด้อยด้านภาวะผู้นำของคนจำนวนมากที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ เป็นต้น เกิดสภาพ “คนโง่เป็นใหญ่ คนเลวได้อำนาจ” ให้เห็นอยู่ทั่วไป ทรัพยากรของชาติที่เคยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ถูกคนเหล่านี้ล้างผลาญไปอย่างไม่คุ้มค่าเป็นจำนวนมากมายมหาศาล คนดีมีปัญหาและมีความรักชาติอย่างแท้จริง มักไม่ค่อยได้รับโอกาสให้ทำหน้าที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ นับเป็นเรื่องที่น่าวิตกยิ่งนัก หากปล่อยให้ไปไปตามยถากรรมเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ความล่มสลายในด้านต่าง ๆ คงจะมาเยือนเราในอนาคตอีกไม่ยาวไกลนัก จำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักรู้ และร่วมกันหาทางป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยความจริงจังและจริงจัง ตั้งแต่บัดนี้ ก่อนที่จะสายเกินแก้ เนื้อหาของบทความนี้รวบรวมมาจากการ

อ่านหนังสือ ฟังการบรรยายของผู้ทรงคุณวุฒิและการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสาธารณะต่าง ๆ นำมาเสนอแก่ผู้ที่สนใจด้วยหวังที่จะสร้างความตระหนักร่วมกันในปัญหาสำคัญของชาติและหาทางคลี่คลายให้เบาบางลง นำความเข้มแข็งมั่นคงกลับคืนมา

โดยภาพรวมแล้ว ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความอ่อนแอในหลายด้าน ส่วนที่นับว่าสำคัญมากพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์มวลรวมของชาติ (GDP:Gross Domestic Product) มีมูลค่าประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นราวร้อยละ ๐.๕ ของ GDP โลก โดยที่ประชากรไทยมีอัตราส่วนเกือบร้อยละ ๑ ของจำนวนประชากรโลก แสดงว่าเรามีความสามารถในการสร้างผลผลิตเพียงประมาณครึ่งเดียวของค่าเฉลี่ย นอกจากนี้อัตราการเติบโตของ GDP ไทยยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ประมาณร้อยละ ๒ ต่อเนื่องกันมาหลายปีตั้งแต่เกิดการระบาดของ COVID-19 หลังวิกฤตการณ์ครั้งนั้น ชาติต่าง ๆ ในอาเซียนฟื้นตัวกันอย่างเห็นได้ชัด มีค่า GDP โตเฉลี่ยราวร้อยละ ๕ ขณะที่ไทยเรายังติดกับดักอยู่ในวังวนเดิม ปีโตเติบโตเกินร้อยละ ๒ ก็ดีใจแล้ว ที่เป็นเช่นนี้ เกิดจากหลายสาเหตุ อาทิ การพึ่งพาการส่งออกมากเกินไป การผลิตสินค้าและบริการที่ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากนัก เพราะตามความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ไม่ค่อยทันการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติอย่างขาดมาตรการควบคุมที่เหมาะสม ทำให้ได้ไม่คุ้มเสีย และผลกระทบจากสงครามการค้าในยุคประธานาธิบดี Donald Trump สมัยที่ ๒ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นแรงกดดันที่ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของไทยนับวันจะอ่อนแอลงไปเรื่อย ๆ

เกี่ยวกับการส่งออกนั้น ในปี พ.ศ.๒๕๖๗ มีมูลค่าโดยรวมประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นราวร้อยละ ๖๐ ของ GDP ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูงมาก ในจำนวนนี้เป็นการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริการาวร้อยละ ๑๘

และได้เปรียบดุลการค้าสหรัฐฯ ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อถูกประเทศคู่ค้าตั้งกำแพงภาษีสูงมาก ย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้จากการส่งออกอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง เกี่ยวกับสินค้าที่ส่งออกนั้น ผลผลิตทางการเกษตรมีส่วนแบ่งในระดับสูง โดยเฉพาะ ข้าว ยางพารา อ้อย น้ำมันปาล์ม และสัตว์น้ำ ซึ่งล้วนมีการแข่งขันสูงกับหลายประเทศ ไทยมีข้อเสียเปรียบหลายด้าน ทั้งการมีต้นทุนสูง ผลผลิตต่ำและความไม่แน่นอนเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นผลให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ เกษตรกรขายผลผลิตได้ไม่คุ้มราคาทุน จึงมีหนี้สินท่วมท้นกันเป็นจำนวนมาก ยากจนลงทุกที รัฐบาลต้องหานโยบายช่วยเหลือ ในหลากหลายรูปแบบ ก่อให้เกิดหนี้สินภาครัฐเพิ่มขึ้นตามไป ต้องจัดทำงบประมาณแบบขาดดุลต่อเนื่องกันมาหลายปี ปีละนับแสนล้านบาท

ในด้านการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาตินั้น โดยภาพรวมไทยไม่ได้รับประโยชน์มากเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งเพราะการขาดมาตรการควบคุมที่รัดกุมดีพอ เช่น ไม่มีข้อกำหนดชัดเจนเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้แรงงานและวัตถุดิบในประเทศ การควบคุมมาตรฐานคุณภาพของผลผลิต ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทย ที่เห็นได้ชัดคือ อุตสาหกรรมเหล็กเส้น ซึ่งมีการลงทุนจากจีนเป็นจำนวนมาก เน้นการขายของคุณภาพต่ำในราคาถูก ทำให้โรงงานของไทยเลิกกิจการไปแล้วหลายราย อีกตัวอย่างหนึ่งคือ การส่งเสริมการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ทั้งในด้านการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ผู้เข้ามาลงทุนและการสนับสนุนค่าใช้จ่ายแก่ผู้ซื้อในประเทศ อาจกล่าวได้ว่าไทยเราได้ไม่คุ้มเสียในเรื่องนี้ ผลเสียที่สำคัญคือ ผู้ผลิตรถยนต์แบบดั้งเดิมมียอดขายลดลงอย่างมาก บางรายย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศตน คนไทยต้องตกงานจำนวนมาก อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการผลิตชิ้นส่วนอะไหล่และการซ่อมบำรุงรถยนต์รุ่นเก่า ๆ ก็พลอยตกต่ำลงไปด้วย เนื่องจากรถยนต์ไฟฟ้ามีส่วนประกอบน้อยชิ้นกว่ากันมาก การให้บริการหลังการขายก็ยังต้องมาตรฐาน ผู้ผลิตมีเป็นจำนวนมาก แข่งขันกัน

ลดราคาจนบริษัทแม่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน จำต้องเลิกกิจการไป ตัวแทนในไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ไปใช้ ก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย รมมีปัญหาก็คือไม่สามารถซ่อมทำได้เร็วเท่าที่ควร หาอะไหล่ไม่ได้ บางรายต้องรอนานเป็นปี เหล่านี้คือตัวอย่างของการส่งเสริมการลงทุนที่ผิดพลาด ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากมายหลายลักษณะ โดยหาผู้รับผิดชอบไม่ได้เลย

อย่างไรก็ดี ไทยยังมีจุดแข็งด้านเศรษฐกิจที่สำคัญมากประการหนึ่ง คือ การมีทุนสำรองระหว่างประเทศในระดับสูงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อยู่ในอันดับต้น ๑๐ ประเทศของโลกในปัจจุบัน นับว่ามีส่วนประคับประคองให้เศรษฐกิจของชาติโดยรวมยืนหยัดอยู่ได้ แต่ไม่มีหลักประกันที่มั่นคงเท่าใดนัก หากหนี้สินทั้งภาครัฐและภาคครัวเรือนยังอยู่ในระดับมากเช่นนี้ การจัดสรรงบประมาณประจำปีแบบขาดดุลงบประมาณยังคงอยู่ต่อไป ความอ่อนแอทางด้านเศรษฐกิจก็จะค่อย ๆ พอกพูนขึ้น จนนำไปสู่ความล่มสลายได้

ด้านสังคม

สังคมไทยในปัจจุบันมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความอ่อนแอหลายประการ อาทิ การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว กล่าวคือ การมีผู้อายุเกิน ๖๐ปี กวาร์้อยละ ๒๐ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ทั้งยังมีอัตราการเกิดต่ำลงมากอย่างน่าห่วงใยยิ่ง ในปี พ.ศ.๒๕๖๗ มีเด็กเกิดใหม่ประมาณ ๔.๖ แสนคน นับเป็นครั้งแรกที่มีจำนวนต่ำกว่า ๕ แสนคน ในอดีตราวสิบปีก่อน เราเคยมีเด็กเกิดใหม่ปีละเกือบล้านคน ทั้งสองปัจจัยดังกล่าวทำให้อายุเฉลี่ยของคนไทยทุกวันนี้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงเกือบ ๘๐ปี ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานที่ไม่เพียงพอต่อการผลิตในภาคต่าง ๆ จำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกหลายประการ เช่น ภาระด้านการรักษาพยาบาล การให้การศึกษากับบุตรหลานคนต่างชาติและการก่ออาชญากรรมทำผิดกฎหมายในบางลักษณะ

ในขณะที่ไทยขาดแคลนแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ กลับเกิดสภาวะคนว่างงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา มีจำนวนมากที่หางานทำไม่ได้มานานนับปี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง นับเป็นปัญหาทางสังคมที่น่ากังวลมากขึ้นทุกที

ความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยเฉพาะด้านรายได้นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งไทยเรามีอยู่ในระดับสูงมาก ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ จากการสำรวจเมื่อไม่นานมานี้ของสถาบันทางวิชาการที่น่าเชื่อถือ พบว่า ร้อยละ ๑๐ ของประชากรที่มีรายได้สูงสุด มีรายได้รวมมูลค่าราว ๑๒.๖ เท่าของรายได้รวมจากร้อยละ ๑๐ ของประชากรที่มีรายได้ต่ำสุด นับเป็นสัดส่วนที่สูงในอันดับต้น ๆ ของโลก ญี่ปุ่นอยู่ในระดับ ๔.๕ เท่า เวียดนาม ๖.๙ เท่า และอินโดนีเซีย ๗.๘ เท่า ความเหลื่อมล้ำเช่นนี้ทำให้คนจนในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นทุกที ภาครัฐเองก็ไม่มีงบประมาณมากพอที่จะช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง และได้ผลยั่งยืนเท่าที่ควร คุณภาพชีวิตของคนเหล่านั้นก็นับวันแต่จะตกต่ำลง ปัญหาด้านสาธารณสุขและอาชญากรรมต่าง ๆ ก็เกิดตามมา ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอย่างน่าวิตกกังวลมาก

ความพิกลพิการของระบบการเมืองไทย

นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็ได้ ที่กีดกร่อนความมั่นคงของชาติและทำลายคุณภาพชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่หมักหมมมานาน จนยากแก่การแก้ไขให้ดีขึ้นได้ในระยะเวลาสั้น ๆ พอสรุปความพิกลพิการของระบอบการเมืองไทยได้ว่า

“มีลักษณะเป็นธุรกิจการเมืองที่ผสมผสานกันอยู่อย่างเหนียวแน่นยากที่จะแยกออกจากกันได้ด้วยหลักวิชาการหรือมาตรการใด ๆ เพื่อให้ได้ผลในเร็ววัน เพราะผู้ที่เข้าสู่อำนาจทางการเมืองมักมีฐานะร่ำรวยมาก่อน ด้วยการทำธุรกิจที่หลากหลายส่วนใหญ่สี่เทาและดำเนินพื้นฐาน สีขาว

มีอยู่บ้างในสัดส่วนที่น้อยกว่า เมื่อมีกำลังทรัพย์มาก ก็มีผู้เข้าร่วมกลุ่มร่วมพรรค
รับเงินจากผู้เป็นนายทุนไปซื้อเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง เมื่อมีโอกาสเข้ามา
อำนาจในการบริหารประเทศก็หาทางถอนทุนด้วยวิธีฉ้อฉล พยายามหาทาง
แต่งตั้งพรรคพวกตนเข้าไปดำรงตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานภาครัฐ
โดยเฉพาะส่วนที่มีบทบาทในการใช้งบประมาณแผ่นดิน จัดทำโครงการ
ที่มีมูลค่าสูงเกินจริง เพื่อหาโอกาสกินเงินทองเมื่อมีการจัดซื้อจัดจ้าง ตำแหน่ง
สำคัญที่มีผลประโยชน์เช่นที่กล่าว ก็มีได้ตั้งให้ฟรี ๆ มีการซื้อขายกันตาม
สัดส่วนของผลประโยชน์ที่จะโกงกินกันได้ในอนาคต”

นี่คือภาพรวมแบบกว้าง ๆ ของระบบธุรกิจการเมือง ซึ่งเชื่อว่า
คนส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจชัดเจนพอ ๆ กัน แต่ยังไม่เห็นหนทางที่จะ
ช่วยกันหรือทำลายได้ด้วยวิธีการใด ๆ ในปัจจุบัน ได้แต่หวังในทางที่ดีว่า
สักวันหนึ่ง กฎแห่งกรรมจะทำหน้าที่อย่างเต็มกำลัง และส่งผลให้คนเรา
ต้องรับผลกรรมชั่วที่ตัวเองก่อไว้อย่างสาสม

ความปรารถนาเช่นที่กล่าวนี้มีใช่เป็นเรื่องเลื่อนลอยเสียทีเดียว
มีความเชื่อร่วมกันในหมู่ผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมสูงส่งในทำนองที่ว่า ยุคนี้
ซึ่งเริ่มราว ๓ - ๔ ปี มาแล้ว กฎแห่งกรรมจะมีผลศักดิ์สิทธิ์ชัดเจนกว่าในอดีต
ผู้ที่มีความรุ่งเรืองทางโลกจากการทุจริตฉ้อฉลด้วยเล่ห์กลต่าง ๆ จะหล่นร่วง
ลงสู่นรกบนดินแบบไม่รู้ตัว ซึ่งในระยะสองสามปีหลังนี้ ได้มีตัวอย่างให้เห็น
อยู่มากมายพอสมควร ใช้ชีวิตอย่างสุขสำราญอยู่ในคฤหาสน์อันโอ่อ่าสง่างาม
ขับซีรอร์ทูราคานับสิบล้าน รุ่งขึ้นถูกจับส่งศาลดำเนินคดี ต้องนอนในห้องขัง
และเรือนจำโดยไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ลองติดตามดูกันไปเถิด
เชื่อว่าจะมีเหตุการณ์ทำนองเดียวกันเกิดขึ้นอีกเรื่อย ๆ เพราะผู้ที่ก่อกรรม
ทำชั่วแล้วยังไม่ได้รับผลยังมีอีกมากมายนัก โดยเฉพาะในหมู่นักธุรกิจ
การเมืองทั้งหลาย

ความอ่อนแอของระบบการศึกษาไทย

เราต่างเห็นพ้องกันว่า การศึกษาคือกลไกสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาคนให้มีสติปัญญา ความรู้ และศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่าทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมทุกระดับ รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการศึกษาของคนในชาติ ในจำนวนที่สูงกว่าการใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ ติดต่อกันมาหลายปีแล้ว แต่อาจกล่าวได้ว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความอ่อนด้อยทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) กล่าวคือ ขาดความคุ้มค่า และไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควร มีผลการวิจัยจากสถาบันทางวิชาการที่น่าเชื่อถือยืนยันข้อกล่าวหาเช่นนี้อยู่มากมาย ทั้งจากภายในประเทศและระดับสากล สาเหตุสำคัญที่ทำให้ระบบการศึกษาของไทยไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก **โครงสร้างของระบบการศึกษาโดยรวมขาดความเหมาะสม** ส่วนประกอบที่สำคัญต่าง ๆ ไม่เชื่อมโยงกันเท่าที่ควร ทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานร่วมกัน ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ไปตามบทบาทและความรับผิดชอบของตน มองเห็นไม่ชัดเจนนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อภาพรวมของทั้งระบบการศึกษา การตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) แยกต่างหากจากกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ) เพื่อความมีอิสระมากขึ้นในการบริหารงานระดับอุดมศึกษา นับว่ามีส่วนช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้กับระบบการศึกษาของชาติได้ส่วนหนึ่ง แต่ความไม่ลงตัวในการดำเนินงานภายในกระทรวงศึกษาธิการเองยังคงมีอยู่อีกมาก ดังจะกล่าวถึงต่อไป

ประการที่สอง **ระบบการบริหารงานในกระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมยังไม่มีเอกภาพเท่าที่ควร** อันสืบเนื่องมาจากโครงสร้างที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน ในลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจการบังคับบัญชาไว้ที่ส่วนบนมากเกินไป ผู้ปฏิบัติ

ในระดับล่าง อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน มีส่วนร่วมน้อยมาก ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา ผู้บริหารในตำแหน่งสำคัญจำนวนมากขาดประสบการณ์ด้านการปฏิบัติ จึงไม่เข้าใจปัญหาของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเท่าที่ควร ทำให้แก้ปัญหาไม่ค่อยตรงจุด และสร้างภาระบางอย่างให้แก่ผู้ปฏิบัติโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะงานด้านเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่ต้องส่งตามห้วงเวลาที่กำหนด ทำให้ผู้สอนส่วนหนึ่งต้องแบ่งเวลาการให้ความรู้แก่ผู้เรียนมาทำงานดังกล่าว นับเป็นความสูญเสียที่แฝงอยู่ในระบบการศึกษาอย่างมหาศาล

ประการที่สามคือ ความไม่เหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้อยู่ มีเนื้อหาบางส่วนไม่สอดคล้องกับยุคสมัย ตามไม่ทันความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้เรียนสูญเสียโอกาสที่จะได้รับความรู้ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงขึ้น ทั้งด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหางานที่เหมาะสมทำไม่ได้ในปีแรก ๆ มากขึ้นทุกที

ประการที่สี่ ครูผู้สอนส่วนหนึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถม – มัธยม) เสียเวลาไปกับการทำงานวิจัยเพื่อเพิ่มวิทยฐานะให้ตนเองและได้รับเงินพิเศษเพิ่มขึ้น ทำให้มีเวลาน้อยลงสำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผลงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์จริงเท่าที่ควร นับเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาที่น่าเสียดาย

อีกประการหนึ่งซึ่งมีส่วนอุดหนุนระบบการศึกษาของไทยมิให้ก้าวหน้าเท่าที่ควร คือ การขาดส่วนร่วมและความสนับสนุนที่ดีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชนและภาคประชาสังคม สถานศึกษาจำนวนมากได้รับงบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอ สำหรับการบริหารงานที่รับผิดชอบให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรดังกล่าวข้างต้น ย่อมมีส่วนช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่โดยรวมของสถานศึกษานั้น ๆ ประสบความสำเร็จสูงขึ้น

แนวทางในการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับประเทศไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยอ่อนแอ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและประเทศชาติดังที่กล่าวข้างต้น พอเห็นทางแก้ไขอย่างกว้าง ๆ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากเศรษฐกิจไทยโดยรวมมีความอ่อนแออยู่หลายลักษณะ จำเป็นต้องใช้การยกเครื่องทั้งระบบ กำจัดสาเหตุให้บรรเทาเบาบางลงตามขีดความสามารถที่ทำได้ ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง กำหนดหนทางแก้ไขที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามห้วงเวลาที่เหมาะสม โดยจัดลำดับความเร่งด่วนให้สอดคล้องกับความวิกฤติของปัญหา ทำตามกำลังและโอกาสที่มีไปเรื่อย ๆ ปัญหาโดยรวมย่อมจะค่อย ๆ คลี่คลายลง และสามารถสร้างเสริมความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจไทยได้ในที่สุด ซึ่งคงต้องใช้เวลาพอสมควร เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีสาเหตุซับซ้อนและหมักหมมมานาน แนวทางที่ขอร้องเสนอต่อไปนี้ น่าจะมีส่วนช่วยให้เห็นความเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาชัดเจนขึ้นบ้าง พอสรุปได้ดังนี้

๑. วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของเศรษฐกิจไทย จากข้อเท็จจริงที่นำเสนอไว้ในตอนต้น

๒. ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับพื้นฐานและศักยภาพที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคนี้และอนาคตข้างหน้า

๓. ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตในภาคเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยลดการผลิตส่วนที่เสี่ยงต่อการขาดทุน เช่น ข้าวเปลือก ซึ่งมีแนวโน้มราคาตกต่ำลงจากการแข่งขันสูงกับชาติที่ได้เปรียบเราในเรื่องต้นทุนการผลิต และผลผลิตต่อไร่ ภาครัฐควรวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด และความเหมาะสมในการปลูกพืชในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่คุ้มค่าและสามารถขายได้ในราคาที่พอใจ

๔. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการเกษตรกรรมในรูปแบบใหม่ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตไปพร้อม ๆ กัน การรวมกลุ่มกันในรูปเกษตรแปลงใหญ่ หรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อใช้ทรัพยากรบางอย่างร่วมกัน ย่อมช่วยลดต้นทุนลงได้บ้าง ทั้งยังมีอำนาจต่อรองสูงขึ้นในการขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลาง นำมาซึ่งผลกำไรที่มากขึ้น

๕. ขยายกรอบความตกลงเรื่องการค้าในรูปแบบ FTA (Free Trade Agreement) ไปยังประเทศและกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ ๆ ที่มีโอกาสในการสร้างประโยชน์ร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น สหภาพยุโรปซึ่งมีสมาชิกมากถึง ๒๗ ประเทศ ทราบว่าได้เริ่มเจรจากันมานานหลายปีแล้ว แต่ยังไม่ลงตัวกันเสียที

๖. รมรณรงค์ให้ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สูงกว่าประชาชนในภูมิลำเนาเดิมที่ตนทิ้งถิ่นฐานมา เพื่อศึกษาและทำงานในเมืองที่เจริญกลับไปใช้ชีวิตในบ้านเกิดตน ช่วยกันพัฒนาอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรให้มีความก้าวหน้าทันสมัย ใช้ต้นทุนน้อยลง และมีผลผลิตดีขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งปรากฏการณ์ทำนองนี้ได้เกิดขึ้นแล้วในหลายพื้นที่ ล้วนประสบความสำเร็จอย่างน่าชื่นชมยิ่ง ทั้งยังเป็นต้นแบบให้ชุมชนได้ศึกษาและนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนให้ได้ผลดีกว่าเดิม ภาครัฐควรเร่งส่งเสริมในด้านนี้ให้มีการขยายตัวรวดเร็วยิ่งขึ้น

ด้านสังคม

ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยนับเป็นปัญหาใหญ่ของชาติ โดยมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นทุกที ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อความมั่นคงในหลายมิติ อาทิ ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางการเมืองและความมั่นคงของชาติ ในภาพรวมของความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย มีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ด้านรายได้ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่รัฐจัดให้ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนกลางต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสาระณะสมบัติของแผ่นดิน

ที่ทุกคนควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เป็นที่ประจักษ์ว่ามีได้เป็นเช่นนั้น ผู้ที่มีอำนาจหรือฐานะทางสังคมสูง มักได้รับอภิสิทธิ์เหนือคนทั่วไป เอาเปรียบผู้อื่นโดยไม่รู้สึกละอายใจ จนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาไป อยู่ร่วมกันได้แบบจำใจจำยอม คับขันกับสภาพ “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” ทั้ง ๆ ที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวคือตัวบ่อนทำลายชาติอย่างร้ายแรง

เพื่อเป็นการบรรเทาพิษร้ายของความวิปริตเช่นนี้ ขอนำเสนอแนวทางในการคลี่คลายให้เรื่องร้ายกลายเป็นดีได้บ้าง ดังต่อไปนี้

๑. ภาครัฐควรเร่งรัดการพัฒนาท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญให้มีความก้าวหน้าตามทันยุคสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเน้นเรื่องการยกระดับบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข และการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ด้วยการจัดทำโครงการที่เกิดประโยชน์โดยตรงต่อชุมชนอย่างแท้จริง เน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฝ่ายดำเนินโครงการ มิใช่หน่วยงานจากส่วนกลางเช่นที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ เนื่องจากมิใช่ผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรง

๒. ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐทั้งหลายอย่างเด็ดขาดจริงจัง เพื่อให้การใช้งบประมาณแผ่นดินและทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติ เป็นไปอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่แต่ละโครงการกำหนดไว้

๓. พิจารณาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมเพียงพอ ให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่มีอำนาจที่สำคัญในหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

๔. ส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาและอาสาสมัครช่วยเหลือผู้เดือดร้อนต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากในสังคมไทย โดยภาครัฐควรอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นทำงานได้อย่างคล่องตัว ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน รวมทั้งความไม่ลงรอยกับหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ยังเห็นควรให้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรเหล่านั้นตามที่เหมาะสมด้วย

๕. จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยให้สามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านสุขภาพกายใจและการมีงานทำที่เหมาะสม เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงชีพตัวเองได้ตามความสามารถ ซึ่งจะช่วยลดภาระการดูแลจากภาครัฐได้มากพอสมควร

ด้านการเมือง

อาจกล่าวได้ว่า ความพิกลพิการของระบอบการเมืองไทยตั้งได้กล่าวถึงไว้แล้ว คือปัจจัยสำคัญที่สุดซึ่งบั่นทอนความเข้มแข็งมั่นคงของชาติไทย หากไม่เร่งหาทางแก้ไขอย่างจริงจังโดยเร็วแล้ว ประเทศของเราจะประสบกับความเสื่อมทรุดในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างยากที่จะหาทางหยุดยั้ง จนอาจกลายเป็นรัฐที่ล้มเหลวได้ในอนาคตอันใกล้

เชื่อว่าแนวทางแก้ไขต่อไปนี้จะช่วยยับยั้งความเลวร้ายทั้งหลายในระบอบการเมืองไทย มีให้กักร่อนประเทศชาติให้อ่อนแอได้อีกต่อไป แม้จะเป็นเรื่องที่ยากลำบากและคงต้องใช้เวลายาวนาน เนื่องจากเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและสั่งสมความวิปริตผิดธรรมชาติมาอย่างยาวนาน แต่ถ้าทุกฝ่ายมีความร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนตรงกันในการกอบกู้วิกฤตของบ้านเมือง ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จตามที่ตั้งความปรารถนาได้ในเวลาไม่นานเกินรอ โดยมีข้อเสนอหนทางปฏิบัติในการแก้ปัญหา พอสรุปได้ดังนี้

๑. แก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนมีจิตสำนึกที่ถูกต้องดีงามในการร่วมกันแก้ปัญหาสำคัญของชาติ ไม่สนับสนุนนักธุรกิจการเมืองที่ใช้เงินซื้อเสียงเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้าสู่อำนาจในการบริหารประเทศ และหาทางถอนทุนคืนด้วยกลอุบายต่าง ๆ ดังที่กล่าวไว้แล้ว ประชาชนต้องร่วมมือกันต่อต้านชัตวามิให้เกิดสภาวะการณ์ “คนโง่เป็นใหญ่ คนเลวได้อำนาจ” หากรัฐธรรมนูญได้รับการแก้ไขอย่างถูกทำนองคลองธรรม มีมาตรการป้องกันคนที่มีกิเลสหนาปัญหาหายาบ

มิให้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองได้โดยง่าย รวมทั้งมีบทลงโทษผู้ทุจริต
ประพฤติมิชอบอย่างสมควรแก่เหตุ นักการเมืองไทยย่อมมีคุณภาพสูงขึ้น
อย่างแน่นอน

๒. ส่งเสริมพรรคการเมืองให้มีความเป็นสถาบันที่มั่นคง ได้รับความ
เชื่อถือศรัทธาจากประชาชนโดยทั่วไป มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่
สร้างสรรค์ ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งอย่างแน่วแน่ ทำหน้าที่
ต่าง ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่สมควรได้รับ
ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง แม้จะดูเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ปรากฏการณ์เช่นนี้
เกิดขึ้นในบ้านเมืองเรา แต่ถ้าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพยายามร่วมกัน
อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตามศักยภาพที่ตนมี ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่
ย่อมเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ตัวอย่างดี ๆ ก็มีให้เห็นอยู่ในหลายประเทศ

๓. สร้างจิตสำนึกประชาชนให้ตระหนักรู้ถึงปัญหาทางการเมือง
ที่เป็นอยู่สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติอย่างมากมายมหาศาล
มาอย่างยาวนาน ทุกฝ่ายจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในทุกมิติของการแก้ปัญหา
นี้ ตามกำลังและโอกาสที่ตนมี สร้างเสริมวัฒนธรรมที่ถูกต้องดีงาม ในการ
รังเกียจคนโกงให้หายากขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าเขาจะมีฐานะร่ำรวยหรือ
มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงเพียงใด

๔. กำจัดการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐอย่าง
จริงจังและต่อเนื่อง ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยได้รับ
การคุ้มครองที่ดีพอจากกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อการนี้
โดยเฉพาะ มีตัวอย่างหลายประเทศที่ทำสำเร็จมาแล้ว อาทิ จีน เกาหลีใต้
และเวียดนาม

๕. จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม
สอดคล้องกับความจำเป็นที่แท้จริงของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในส่วนท้องถิ่น
ที่ยังขาดความเจริญในด้านต่าง ๆ อยู่มาก

๖. ทำลายระบบการใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อการหาเสียงของ
พรรคการเมืองที่มีอำนาจในการบริหารประเทศในแต่ละสมัย ด้วยการ
จัดทำโครงการประชานิยมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรับจํานําราคาข้าว

ในราคาสูงเกินจริง การแจกเงินอย่างทั่วถึงโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นของผู้รับ และการขึ้นค่าจ้างแรงงานขึ้นต่ำอย่างไม่เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ

๗. **ควบคุมนักการเมืองมิให้แทรกแซงการปฏิบัติงานของข้าราชการให้ได้ผลจริง** ซึ่งมีกฎหมายกำหนดไว้แล้ว แต่มักถูกละเลย อันสืบเนื่องมาจากระบบอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ

๘. **บูรณาการอำนาจการปกครอง ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพสูงขึ้น** ด้วยการเพิ่มอำนาจและบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนภูมิภาค ให้สามารถควบคุม กำกับดูแลการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยราชการส่วนกลางได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น เพราะหน่วยงานเหล่านั้นมิได้ขึ้นการบังคับบัญชาต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแต่อย่างใด การดำเนินโครงการจัดสรรงบประมาณ และบุคลากร ล้วนได้รับอนุมัติจากส่วนกลาง คือ กระทรวงต้นสังกัดของตน อาทิ กรมโยธาธิการและผังเมือง ขึ้นการบังคับบัญชาต่อกระทรวงมหาดไทย กรมเจ้าท่า ขึ้นกับกระทรวงคมนาคม และกรมชลประทาน ขึ้นตรงต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **หน่วยงานเหล่านี้มีการทำโครงการเป็นจำนวนมากในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยไม่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ถูกทิ้งร้างหลายแห่ง สร้างปัญหาต่าง ๆ ให้ประชาชนในพื้นที่ เกิดความเดือดร้อนเสียหายมาแล้วมากมาย**

ด้านการศึกษา

นับเป็นองค์ประกอบสำคัญมากอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเข้มแข็งมั่นคงของทุกชาติ ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในตอนต้นแล้วว่า ระบบการศึกษาของไทยยังมีความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งในเชิงโครงสร้างของระบบ และการบริหารจัดการโดยรวม จึงใคร่ขอเสนอแนวคิดบางประการเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับระบบการศึกษาของไทย ดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูประบบการศึกษาของไทยให้มีความกะทัดรัดกว่าที่เป็นอยู่ ตัดส่วนที่ไม่จำเป็นออกไปให้มากที่สุด กำหนดวิสัยทัศน์ของแต่ละองค์กร ให้ชัดเจน สอดรับกับความเป็นไปในโลกยุคปัจจุบันและอนาคต ลดทอน สายการควบคุมบังคับบัญชาให้เหลือเท่าที่จำเป็นจริง เพื่อให้การทำงาน ร่วมกันมีความคล่องตัวและมีเอกภาพมากขึ้น ไม่มีความซับซ้อนสูงเช่นที่เป็นอยู่

๒. กระจายอำนาจการบริหารงานจากส่วนกลาง ลงสู่ระดับล่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะหัวหน้าสถานศึกษาและครูผู้สอน มีบทบาทชัดเจนและมีอิสระมากพอในการทำหน้าที่ของตน รวมทั้งการ มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและการพัฒนาระบบการศึกษาโดยรวม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงยิ่งขึ้นต่อผู้บริหารในระดับสูง

๓. ขยายขอบเขตการศึกษาของสายอาชีพ เพื่อผลิตบุคลากรให้ สอดคล้องกับความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างพอเพียง โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจต่าง ๆ ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วม มากขึ้นเท่าที่อาจเป็นไปได้ ในการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ การให้ทุนการศึกษา การฝึกงานและจ้างงาน เป็นต้น

๔. กำหนดกรอบการทำหน้าที่ของครูอาจารย์ เน้นการถ่ายทอด ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นภารกิจหลัก จำกัดการทำเอกสารวิจัยเพียงเพื่อเพิ่ม วิทยฐานะและค่าตอบแทนพิเศษ ให้ทำได้เท่าที่ไม่มีผลกระทบต่อภาระงาน การสอน ของตน เพราะผลงานการวิจัยเกือบทั้งหมดก็ว่าได้ มิได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ มากเท่าที่ควร ผู้ทำต้องใช้เวลาและความเพียรสูงมาก นับเป็นความสูญเปล่า อย่างน่าเสียดายยิ่งนัก

๕. สร้างเสริมขีดความสามารถให้แก่บุคลากรทางการศึกษาทั้ง ในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะในสถานศึกษาต่าง ๆ เน้นการ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้าน ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การเป็นโค้ช การสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต

๖. จัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งภายในและระหว่างประเทศ เน้นการฝึกฝนอบรมอาชีพเฉพาะทางเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้นในเรื่องที่เรียนทางทฤษฎีมาแล้ว โดยถือเป็นหน่วยกิจของการฝึกงาน

๗. ลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างในเมืองที่มีความเจริญกับพื้นที่ชนบท ด้วยการกระจายความเจริญด้านต่าง ๆ จากส่วนกลางออกไปยังท้องถิ่นที่ยังด้อยการพัฒนา โดยมีมาตรการจูงใจบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์สูงทางด้านการศึกษา ให้มีความพอใจที่จะไปทำงานในพื้นที่ห่างไกล

ความไม่สมประกอบของระบบราชการ

โดยภาพรวมแล้ว ระบบราชการไทยมีโครงสร้างที่ใหญ่โตซับซ้อน ไม่ได้สัดส่วนกับหน้าที่ความรับผิดชอบเท่าที่ควร ในปัจจุบันประกอบด้วย ๒๐ กระทรวง ๑๔๐ ทบวงกรม รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ และองค์กรมหาชนอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติภารกิจและความคลุมเครือในบางงานที่ไม่มีหน่วยรับผิดชอบชัดเจน มีการบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง คือ รัฐบาล แบ่งงานให้ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยควบคุมด้วยการจัดสรรงบประมาณประจำปีให้ตามงานและโครงการที่ได้รับ การพิจารณาอนุมัติจากรัฐบาลไว้แล้ว ภาครัฐเองก็จัดสรรงบประมาณจำนวนมากไว้ที่ส่วนกลาง สำหรับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และงานจำเป็นเร่งด่วนที่มีได้อยู่ในแผนการจัดสรรงบประมาณประจำปี นับเป็นองค์กรที่ยากแก่การบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างไม่คุ้มค่าให้เห็นได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะในโครงการที่ส่วนกลางเข้าไปทำในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เมื่อเสร็จสิ้นโครงการก็จำเป็นต้องมอบให้ท้องถิ่นรับภาระในการใช้งานและดูแลรักษาต่อไป ซึ่งส่วนใหญ่มีความไม่พร้อมเพราะมิได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำมาตั้งแต่ต้น โครงการ ขาดทั้งความรู้ความเข้าใจและงบประมาณในการดูแลรักษาสิ่งที่ได้รับ ให้ใช้ประโยชน์ได้ตามที่ควรจะเป็น

ด้วยโครงสร้างที่ใหญ่โตซับซ้อน ทำให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ มีเป็นจำนวนมากเกินความจำเป็น ค่าใช้จ่ายมหาศาลก็เกิดตามมา ทั้งในส่วนของเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่ารักษาพยาบาล และสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งค่าบำเหน็จบำนาญหลังจากครบเกษียณอายุราชการด้วย รัฐบาลจึงมีงบประมาณเหลือไม่มากนักสำหรับการพัฒนาประเทศ

แนวทางแก้ไข

เพื่อให้ระบบราชการไทยโดยรวม มีโครงสร้างที่ได้สัดส่วนเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ความคล่องตัวในการบริหารจัดการได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปี ไม่ต้องจัดทำงบประมาณแบบขาดดุลเช่นที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาหลายปี หนี้สินภาครัฐที่มีอยู่ในระดับสูงมากก็จะค่อย ๆ บรรเทาเบาบางลง นำความมั่นคงทางเศรษฐกิจกลับคืนมา เห็นควรกำหนดแนวทางในการดำเนินงานโดยสรุป ดังต่อไปนี้

๑. ปฏิรูปโครงสร้างระบบราชการให้กะทัดรัด ตัดทอนส่วนที่ไม่จำเป็นจริงออกให้มากที่สุด เพื่อลดทอนความซับซ้อนและเพิ่มความสะดวกในการบริหารงานในคราวเดียวกัน รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

๒. ปรับปรุงการบริหารองค์กรทุกระดับในภาครัฐ ให้มีเอกภาพสูงขึ้น ด้วยการกำหนดภารกิจให้ชัดเจนสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และนโยบายของรัฐบาล โดยยึดผลประโยชน์ของชาติ (National Interest) เป็นเป้าหมายสำคัญ

๓. เพิ่มบทบาทภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยการแบ่งงานภาครัฐที่ไม่จำเป็นต้องทำเองให้เอกชนดำเนินการแทนเป็นเรื่อง ๆ ไป ด้วยการจัดจ้างที่มีกฎระเบียบและกฎหมายรองรับ

๔. แปรรูปรัฐวิสาหกิจตามความเหมาะสม โดยวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์อย่างละเอียดรอบคอบ ซึ่งมีกรณีศึกษาอยู่หลายกรณีพอสมควรจากการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

๕.ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างจริงจังและเด็ดขาด

๖. ยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก

๗. สรรหาคนดีมีความสามารถสูงเข้าสู่ระบบราชการ โดยการจูงใจด้วยผลตอบแทนที่เหมาะสมคู่ควร

การสร้างเสริมความเข้มแข็งมั่นคงให้แก่ชาติไทย นับเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่ มีความยากลำบากสูงยิ่งนัก เนื่องจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความอ่อนแอและเสื่อมทรุดมากมายหลายด้าน อันเกิดจากสารพันปัญหาที่ทับถมและหมักหมมมาอย่างยาวนาน ดังที่ได้วิเคราะห์/สังเคราะห์ในภาพกว้างที่นำเสนอมาแล้ว ทั้งนี้ผู้เขียนตระหนักดีว่าข้อเท็จจริงและความเห็นต่าง ๆ เหล่านี้ ยังขาดความสมบูรณ์อยู่มาก ด้วยข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ความรู้และประสบการณ์ของตนเอง และความยุ่งยากซับซ้อนของปัญหา แต่ด้วยเจตนาอันแรงกล้าที่ต้องการสร้างความตระหนักรู้ให้สังคมไทย โดยรวมช่วยกันหาทางแก้ไข ตามกำลังและโอกาสที่แต่ละคนมีอยู่ โดยมีสำนึกร่วมกันว่า เราไม่สามารถปล่อยให้สภาพที่เป็นอยู่นี้พัฒนาตัวเองไปตามยถากรรม ขาดการระมัดระวังที่ดี เพราะนั่นคือหนทางนำไปสู่สภาพที่สายเกินแก้และความหายนะในอนาคตอันไม่ไกลนัก นี่คือแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนกล้านำเสนอเรื่องที่กำลังมาทั้งหมดนี้ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความสนใจ และหาโอกาสนำข้อเสนอต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม เชื่อว่าจะมีส่วนช่วยให้ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา มีความเข้มแข็งมั่นคงในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

หนทางดำรงไทย

ไทยมั่นคงดำรงอยู่คู่ดินฟ้า
ช่วยสรรค์สร้างทางเลิศรู้อุสากล
เรื่องเลวทรามความเสื่อมทรุดจักหยุดยั้ง
ด้วยคนดีมีใจกตัญญูที่ทักซ์ไทย
ยึดคลองธรรมนำวิถีหน้ไคร้าย
เชิดชูไทยให้สง่าน่าภิรมย์

หากหาญกล้าหาคนดีมีเหตุผล
เร่งกำจัดปิดเด่นคนพ้นทางไป
เพราะกำลังความแน่วแน่พร้อมแก้ไข
เรื่องน้อยใหญ่ไม่ห่อถอยค้อยคลี่ปม
ทุกข์มลายคลายขมขื่นขึ้นสุขสม
ชนชื่นชมสมเช่นหวังทั้งโลกา

นรชาติ

๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๘